

بسمه تعالی

ریاست جمهوری
معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی

شماره:	۱۰۰/۸۹۶۶۶	بخشنامه به دستگاه‌های اجرایی، مهندسان مشاور و پیمانکاران
تاریخ:	۱۳۸۶/۷/۷	
موضوع: اختصاص فضای مناسب به نمازخانه در طرح‌های عمرانی		

به استناد آیین‌نامه استانداردهای اجرایی طرح‌های عمرانی موضوع ماده (۲۳) قانون برنامه و بودجه و در چارچوب نظام فنی و اجرایی کشور (مصوبه شماره ۴۲۳۳۹/ت/۳۳۴۹۷هـ مورخ ۱۳۸۵/۴/۲۰ هیأت محترم وزیران)، به پیوست "دستورالعمل اختصاص فضای مناسب به نمازخانه در طرح‌های عمرانی"، از نوع گروه سوم، ابلاغ می‌شود.

دستگاه‌های اجرایی، مهندسان مشاور، پیمانکاران و عوامل دیگر می‌توانند از این دستورالعمل به عنوان راهنما استفاده کنند و در صورتی که روش‌ها، دستورالعمل‌ها و راهنماهای بهتری در اختیار داشته باشند، رعایت مفاد این دستورالعمل الزامی نیست. لازم به توضیح است که این دستورالعمل برای طراحی و اجرای ساختمان‌های مستقل به عنوان نمازخانه یا مسجد، فاقد اعتبار است و فقط جنبه راهنمایی برای نحوه اختصاص و تجهیز فضا برای اقامه نماز (نمازخانه) به عنوان زیرمجموعه عملکردی بناها و تأسیسات دولتی دارد.

شایان ذکر است که عوامل یاد شده باید نسخه‌ای از دستورالعمل‌ها، روش‌ها یا راهنماهای جایگزین را به دفتر امور فنی، تدوین معیارها و کاهش خطرپذیری ناشی از زلزله، ارسال کنند.

معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری

معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری

۱- مکان‌یابی

۱-۱- همسایگی : از استقرار نمازخانه در همسایگی عملکردهای مخالف مانند سرویس‌های بهداشتی، موتورخانه، سالن‌های اجتماعات و نمایش، سالن‌های غذاخوری و آشپزخانه‌ها، سالن‌های ورزشی و بازی، مراکز رایانه‌ای و مخابرات، اطاق‌های برق و تأسیسات، انبارهای مواد شیمیایی، وسایل الکترونیکی و مواد ضایعاتی پرهیز شود.

۲-۱- دسترسی : نمازخانه باید تا حد امکان دارای دسترسی مستقیم، مستقل و در شأن این مکان باشد. دسترسی نمازخانه به فضای آزاد و محوطه سبز ترجیح داده می‌شود.

۳-۱- موقعیت مکانی : نمازخانه تا حد امکان در کم‌تراکم‌ترین محل از نظر تراکم کالبدی، ازدحام جمعیتی و تراکم تجهیزات موتوری و وسایل برقی و الکترونیکی باشد. ترجیحاً طبقه بالا و سمت قبله نمازخانه، آزاد باشد.

الف - تراکم کالبدی : تراکم غیرمتعارف ساختمانی که در زیر اسکلت‌های سنگین فولادی یا بتنی، به ویژه در طبقات زیرزمینی باشد.

ب - ازدحام جمعیتی : تجمیع بیش از اندازه جمعیت همراه با سر و صدا است که ممکن است به صورت ساکن یا در حال حرکت باشد.

ج - تراکم تجهیزات موتوری و وسایل برقی و الکترونیکی : تراکمی است آزاردهنده به جهت انعکاسات خارجی آنها که منشاء انتشار انواع امواج نامطلوب هستند.

۴-۱- ایمنی : معیارهای ایمنی از حریق و سیستم برقی نمازخانه، بازرینی و کنترل شود. امکان تخلیه سریع نمازگزاران در مواقع اضطراری به مکان‌های امن پیش‌بینی شود.

۲- معیارهای فضایی

۱-۲- ورودی : نمازخانه باید دارای ورودی با فضای لازم برای کندن کفش باشد. آرایش فضای ورودی بگونه‌ای باشد که نمازگزاران، خود مسؤول کفش و چیدمان آن باشند.

۲-۲- زیربنا : سرانه مبنا به ازای هر نمازگزار $1/2 - 0/8$ مترمربع است که شامل فضای اصلی و ورودی و کفش‌کن است. میزان گنجایش و مساحت نمازخانه با نظر مدیر مسؤول تعیین می‌شود، ولی در هر حال نمازخانه نباید به سالن یا مسجد و نه به اطاق کوچک در حد انباری تبدیل شود.

۳-۲- شکل فضایی : موارد زیر برای ارتقای کیفی فضای نمازخانه است که به عنوان توصیه پیشنهاد می‌شود.

- پلان نمازخانه تا حد امکان به شکل هندسی مربع نزدیک باشد که ضمن استفاده حداکثر از فضای داخلی، یکپارچگی و مرکزیت فضایی آن احساس شود. از انتخاب فضاهای یک بعدی مشابه راهروها پرهیز شود.

- ارتفاع نمازخانه تابع ارتفاع کلی بنای اصلی است که با انتخاب مساحت مناسب موضوع بند ۲-۲، نسبت ارتفاع به مساحت بهینه خواهد شد.

- سمت قبله در نمازخانه بدون پنجره و در غیر این صورت امکان تنظیم تابش آفتاب و روشنایی به داخل وجود داشته باشد.
- ورودی نمازخانه ترجیحاً از سمت مخالف قبله و در غیر این صورت از طرفین باشد.
- ۳- نازک‌کاری و تجهیز نمازخانه
- ۱-۳- پوشش کف : نحوه پوشش و انتخاب مصالح کف‌سازی در نمازخانه با توجه به موارد زیر انجام شود.
  - نظافت و بهداشت کف (شستشوی محدود) امکان‌پذیر باشد.
  - کف نمازخانه باید کاملاً خشک و بدون رطوبت باشد. در صورت استقرار در همکف عایق‌کاری رطوبتی در سراسر کف توصیه می‌شود.
  - کف نمازخانه با توجه به پوشش روی آن، توصیه می‌شود با اجرای دقیق زیرسازی موزاییک فرش شود.
  - پوشش نهایی کف ترجیحاً از بافته‌های طبیعی با منشاء گیاهی باشد.
  - توصیه می‌شود، درهای ورودی نمازخانه دارای آستانه با هوابندی لازم در کف باشد، تا مانع نفوذ حشرات، گرد و خاک و آب شود.
- ۲-۳- دیوارها : پوشش نهایی دیوارها باید از مصالح متعارف فضاهای داخلی اداری با امکان نظافت بیشتر باشد. توصیه می‌شود با ارتفاع حدود یک متر از کف از مصالح مقاوم‌تر در برابر تکیه نمازگزاران و تغییر رنگ دیوار استفاده شود یا فواصل زمانی نقاشی در نمازخانه کوتاه‌تر باشد.
- ۳-۳- سقف : پوشش نهایی سقف از مصالح متعارف فضاهای داخلی اداری با رنگ روشن و در صورت نیاز به جذب صداهای اضافی و کاهش تبادلات حرارتی از صفحات اکوستیکی استفاده شود.
- ۴-۳- درها و پنجره‌ها : درها و پنجره‌های نمازخانه نقش مهمی در ارتقای کیفیت فضای نمازخانه دارند. هوابندی و صدابندی خوب و ایمنی نمازگزاران تا حدود زیادی از اجرای دقیق و مراقبت مرتب از آنها حاصل می‌شود. نصب پرده یا آفتابگیر روی پنجره‌ها باید از مصالح مناسب و با دقت انجام شود. توصیه می‌شود در اصلی نمازخانه از سایر درهای ساختمان متمایز و گویای اهمیت و اعتبار این فضا باشد.
- ۴- سیستم‌های حرارتی - برودتی و تهویه
  - سیستم حرارتی - برودتی و تهویه نمازخانه تابع سیستم کلی ساختمان خواهد بود. موارد زیر به طور خاص توصیه می‌شود.
  - برای نمازخانه امکان نصب کلیدهای فرمان مستقل برای افزایش و کاهش دما و شدت جریان هوا پیش‌بینی شود.

- توزیع هوا و دما در فضای نمازخانه باید یکنواخت و یکسان باشد.
- تا حد امکان برای نمازخانه از تجهیزات بی صدا با ظرفیت زیاد و مقاوم استفاده شود.
- ترجیحاً تجهیزات مکانیکی در ارتفاع یا در سقف نصب شوند و به سیستم کنترل از دور مجهز باشند.
- توصیه می‌شود، امکان تهویه طبیعی نیز برای نمازخانه پیش‌بینی شود.

۵- روشنایی

روشنایی نمازخانه در روز و در شب باید ملایم و قابل کنترل باشد. روشنایی شب با شدتی در حدود سالن‌های کنفرانس یا اجتماعات اداری، به صورت یکنواخت از سقف و تا حد امکان غیرمستقیم باشد. از نصب نورافکن و روشنایی نقطه‌ای در فضای نمازخانه پرهیز شود.